

VISC uzsāk vecāku informēšanu par pilnveidoto mācību saturu un pieeju

Šī gada septembrī visās Latvijas skolās pakāpeniski tiks ieviests pilnveidotais mācību saturs un pieeja, savukārt pirmsskolas izglītības iestādes pēc jaunajiem principiem strādā jau pusgadu. Līdztekus tradicionālajām zināšanām un prasmēm mācību jomās, bērni un pusaudži skolā mērķtiecīgāk un sistemātiskāk, nekā iepriekš apgūs arī domāšanas, sadarbības, jaunrades un citas vispārīgās prasmes, kā arī vērtībās balstītus ieradumus. Nozīmīga loma pilnveidotā satura un pieejas īstenošanā ir arī vecākiem – būt nevis pasīviem vērotājiem, bet gan aktīviem sava bērna izaugsmes veicinātājiem. Tieši tādēļ Valsts izglītības satura centrs (VISC) sāk informatīvo kampaņu “Es saprotu, tātad zinu – protu – gribu – varu!”. Kampaņas mērķis ir informēt vecākus par būtiskākajām pārmaiņām izglītības saturā – no pirmsskolas līdz vidusskolai -, kā arī par sagaidāmo vecāku atbalstu bērnam mācībās un sadarbībā ar skolu.

Kāpēc tagad?

“Vajadzība pēc pārmaiņām izglītības saturā un pieejā ir ilgi briedusi, jo arī apkārtējā pasaule ir mainījusies – sākot no mācību procesa un vides un beidzot ar ekonomiskajiem un sabiedriskajiem procesiem. Mēs nevaram paredzēt, kādas profesijas būs pieprasītas tuvākā vai tālākā nākotnē, tāpēc mūsdienīgā izglītībā svarīgi koncentrēties uz zināšanu, prasmju un vērtībās balstītu ieradumu izkopšanu, tādējādi īstenojot kompetenču pieeju. Skolai jāmainās, lai palīdzētu jaunajiem cilvēkiem attīstīt kritisko domāšanu, rīcībspēju, radošumu, vērtībās balstītas zināšanas un ieradumus, kā arī risināt problēmas reālās dzīves situācijās,” izglītības modeļa pilnveides nepieciešamību skaidro **Guntars Catlaks**, VISC vadītājs.

Mācību saturs un pieeja, kuru 2020./2021. mācību gadā sāks īstenot skolās Latvijā, nav pilnīgi jauns. Tas ir pārskatīts un pilnveidots. Mērķis ir padarīt mācības aktuālas, novērst satura sadrumstalotību, dubultošanos un informatīvu pārbīvētību, nodrošināt mācību satura pēctecību. Taču pirmo reizi Latvijā mācību saturs pārskatīts vienotā sistēmā un pēctecīgi visās izglītības pakāpēs. Sākot no pusotru gada veciem bērniem pirmsskolā un līdz pat 12. klasei.

Vai un kādai jābūt vecāku iesaistei, lai atbalstītu skolēnus?

Lai pilnveidotais mācību saturs un pieeja sasniegtu savu mērķi – palīdzētu skolēniem kļūt par zinošiem un domājošiem darītājiem –, jāmainās ne tikai skolai un skolotājiem, bet arī vecākiem. Kā liecina *Skola2030* īstenošanās aptaujas dati¹, vecāki kopumā ir apmierināti ar izglītības kvalitāti, taču vienlaikus viņu izpratne par piedalīšanos bērnu mācībās ir ļoti atšķirīga. Saņemtās atbildes rāda, ka vecāki ir gatavi iesaistīties, taču viņiem nav skaidrības, vai un kā viņi var atbalstīt savu bērnu vai veidot sadarbību ar skolu, kas veicinātu skolēnu mācīšanos. Līdz ar to aicinām skolas kopā ar vecākiem kļūt par komandu, kas ar savu vīziju, izglītības mērķiem, ko papildina skolotāju profesionālais skatījums, veidotu vienotu izpratni par sasniedzamajiem rezultātiem un nodrošinātu katram skolēnam atbilstošāko atbalsta veidu.

“Skolēna izglītošanās ceļā svarīga loma ir atbalstam, un vecāki ir viens no nozīmīgākajiem atbalsta sniedzējiem. Vecāki un ģimenes tradīcijas veido bērna priekšstatus par vērtībām, uzvedības normām, par dzīvi sabiedrībā, arī mācībām un attieksmi pret skolu. Vecāki ir gan savu bērnu viedokļa līderi, gan uzticības personas, tāpēc pozitīva, savstarpējā cieņā balstīta skolas un vecāku sadarbība ir viens no būtiskajiem priekšnosacījumiem izglītības mērķu sasniegšanā, bērna

¹Skolēnu un vecāku aptaujā par pašreizējo mācīšanās pieredzi skolās Latvijā, ko 2018. gada otrajā pusē veica *Skola2030*. Savas attieksmes, uzskatus un pārliecību aptaujā izteica 737 vecāki, kuru bērni mācās vairāk nekā 300 Latvijas skolās (1.-12. klasē), un 3304 skolēni no 327 Latvijas skolu pamatskolas (7.-9. kl., 64,2 %) un vidusskolas (10.-12. kl., 35,8 %) klašu grupām.

izaugsmes veicināšanā un personības attīstībā,” pauž **Zane Oliņa**, pilnveidotā mācību satura un pieejas (*Skola2030*) ieviešanas vadītāja.

Kā vecāki var atbalstīt bērnu mācībās? Pirmkārt, mācīties var jebkurā ikdienas dzīves situācijā, ne tikai skolā. Lemiet kopā, ko gatavot vakariņās, kurp doties brīvdienas, sarunājieties par multfilmu varoņiem, un ļaujiet bērnam kļūdīties – piemēram, pašiem uzvilkt zeķes, pat ja tās ir atšķirīgas. Otrkārt, palīdziet bērnam kļūt pastāvīgākam, neatkarīgākam – māciet pašam plānot skolas un brīvo laiku, rast laiku hobijiem un draugiem, kā arī palīdziet saprast, kā pārvarēt grūtības, neizdošanos. Treškārt, veidojiet konstruktīvas attiecības ar skolu un skolotājiem. Tieši kopā rodams labākais veids skolēna atbalstam. Interesējieties un jautājiet, par ko bērns mācās un ko ir iemācījies.

Interesi par mācībām un skolu lielā mērā var veicināt tieši vecāki. Nozīmīgi, lai vecāki būtu ieinteresēti ne tikai bērna akadēmiskajos sasniegumos, zināšanu un prasmju apgūvē, bet arī viņa iekšējā pasaulē – domās, jūtās un interešu attīstīšanā. Tāpēc, ja kāds vaicātu – kāda būtu vēlāmā vecāku iesaiste, atbilde būtu – būt klātesošam bērna dzīvē un atvērtam un motivētam, strādājot komandā ar skolu.

Divu bērnu māmiņa un blogere, **Laura Grēviņa**, uzsver, ka vecāki ir ļoti dažādi: *“Kamēr vieni pastiprināti interesējas par to, kā bērns jūtas un kādas papildu prasmes būtu nepieciešams apgūt mājās, citiem ikdienas steigā neizdodas tam atvēlēt laiku. Diemžēl esmu pieredzējusi gadījumus, kad vecākiem nevis vienkārši nav laika, bet nav motivācijas izprast bērna rīcību. Bērnudārzā, kuru apmeklē mani bērni, audzinātājas vecākiem ir skaidrojušas, kā šobrīd noris bērnu ikdiena, un, ja pie kaut kā nepieciešams papildus darboties mājās, to vecākiem dara zināmu individuāli – tas, vai vecāki to dara, jau tālāk ir viņu atbildība. Mūsu vecākais dēls šogad uzsāks mācības pirmajā klasē, izteikti jūtu, ka daļai vecāku vēl mēdz būt diezgan izteikti stereotipi par to, kas bērnam būtu jāprot, uzsākot skolas gaitas. Viņuprāt, viss tas pats, ko pratām mēs, uzsākot skolas gaitas pirms 25 - 30 gadiem – glīti rakstīt, raiti lasīt, kārtīgi sēdēt utt., reizēm aizmirstot par tādām spējām kā pašam pieņemt savus lēmumus un būt atbildīgiem par tiem, sadarboties un nepazaudēt bērniem raksturīgo radošumu, ieliekot to konkrētā rāmī. Ceru, ka līdz ar kompetenču pieejas ieviešanu vecāki ne tik daudz sēdēs ar bērniem kopā, pildot mājas darbus, bet, sadarbojoties ar izglītības iestādi, spēs saprast, ka bērna zināšanas un prasmes var nostiprināt arī vienkārši sarunājoties un veicot citas, viņuprāt, ikdienišķas darbības.”*

Tapuši četri lielformāta sienu zīmējumi Rīgā, Liepājā, Dobelē un Daugavpilī

Vecākus uzrunājošās kampaņas ietvaros četrās Latvijas pilsētās tapuši četri mākslinieku sienu gleznojumi, kas radīti kopā ar skolēniem un kas radošā veidā stāsta par četriem svarīgiem akcentiem, kas iekļauti pilnveidotajā mācību pieejā. Zīmējumi tapuši dažādās Latvijas vietās – Rīgā (Kronvalda bulvārī 4, bijušās Latvijas Universitātes bioloģijas fakultātes ēkā), Dobelē (Baznīcas ielā 20), Liepājā (Matrožu ielā 5) un Daugavpilī (Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas “Saules skola” teritorijā). Sienu zīmējumi vēsta par dažiem nozīmīgākajiem pilnveidotās mācību pieejas un satura aspektiem – 1) integrētu un jēgpilnu mācīšanos (apgūstot un liekot lietā zināšanas, tehnoloģiju iespējas, jaunradi un uzņēmējspēju, skolēni mācīsies radīt jaunas lietas un cilvēkiem un dabai noderīgus risinājumus); skolēna vēlmei mācīties, gribai un spējai sasniegt vairāk; 2) sociāli emocionālo mācīšanos (skolēna labjutībai skolā, prasmē saprast sevi un veidot cieņpilnas attiecības, vēlmei mācīties), 3) iekļaujošu vidi, kurā katram skolēnam ir vienlīdzīgas iespējas iegūt labas zināšanas un attīstīt prasmes, kas ved pa izaugsmes ceļu neatkarīgi no sociālā, ekonomiskā vai veselības stāvokļa, dzimuma vai etniskās piederības; un 4) valodu kā vērtību, kas ir izglītošanās procesa pamatā, - ne tikai valodu, bet arī citu jomu un mācību priekšmetos.

Sienu zīmējumu tapšanā iesaistījušie Latvijā zināmi grafi mākslinieki – Dainis Rudens, Ēriks Caune, Kristaps Zelmenis un Anna Vaivare, bērni no Dobeles 1. vidusskolas, Liepājas pirmskolas izglītības iestādes “Saulīte”, Liepājas 1. ģimnāzijas, Rīgas 93. vidusskolas, Daugavpils 3. vidusskolas un Dizaina un mākslas vidusskolas “Saules skola”, kā arī attiecīgo pilsētu pašvaldības un Latvijas Universitāte.

Stāstot par savu iesaisti projektā, **Dainis Rudens** norāda: “Zīmējumā ir vairākas sadaļas ar spilgtu paraugu, kas ir bijis nozīmīgs cilvēces vēsturē. Mans mērķis bija parādīt inovāciju attīstību, kas sākuma posmā šķiet neiedomājami sarežģīta, taču, laikam ritot, idejas realizējas dzīvē. Aprodot ar jauninājumiem, šķiet neiespējami, ka cilvēce pie tiem nenonāca ātrāk. Zīmējumu saistīts arī bērniem un skolas vidi – bērni netiek ierobežoti, tiem piemīt spēja ne tikai iemācīties uzdoto, bet domāt pašiem, ar iztēlošanos un fantāziju nonākot pie pavisam jauniem un progresīviem risinājumiem.”

Skola2030 mājaslapa – uzziņai un iedvesmai par sadarbību ar skolu bērna atbalstam

Plašāka informācija par kampaņu, pilnveidoto mācību saturu un pieeju un vecāku lomu bērna izglītības ceļā meklējama *Skola2030 mājaslapā*. Tajā pieejama informācija, kādas ir būtiskākās izmaiņas mācību saturā un pieejā katrā no izglītības pakāpēm – pirmsskolā, pamatskolā, vidusskolā, – kā arī brīvi pieejami un lejuplādējami informatīvi bukleti vecākiem par katru no izglītības pakāpēm, ieteikumi, kā katrā vecumposmā vecāki var atbalstīt savu bērnu un veicināt viņa personīgo izaugsmi sadarbībā ar skolu, skolotājiem (<https://www.skola2030.lv/vecakiem/kas-jazina-vecakiem>). Savukārt atbildes uz vecāku biežāk uzdotajiem jautājumiem no 29. janvāra līdz 7. februārim iespējams klausīties Latvijas Radio 1 ēterā.

Tāpat ikviens aicināts apskatīt sienu zīmējumus klātienē un būt par daļu no pārmaiņu stāsta, iesaistoties kampaņā “Es saprotu, tātad zinu – protu – gribu – varu!” un daloties savā pieredzē sociālajos tīklos.